

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

Projekter

Dansk Skoleforening fik tildelt støtte til to projekter, da Sydslesvigudvalget forleden fordelte penge fra projektpuljen.

Side 4

“ Kreativitet er en vigtig ressource, som man kan trække på hele livet.

Christina Strunz-Ewel, børnehaveleder om børns kreativitet

Side 8

Viden og tro

Konference med 1000 unge på A. P. Møller Skolen.

Side 7

Politik er et vigtigt emne på timeplanen

Dannelse

Det er også skolens opgave at give de unge indsigt i politiske processer.

Politikerne i den slesvig-holstenske landdag er bekymret over politikerlede og lav valgdeltagelse. Inden jul kom de derfor med et udspil, som skal gøre politik mere levende og synlig for borgerne. Unge mennesker er særdeles vigtige i denne proces. Derfor ser politikerne også

kritisk på udsagn om, at politik og valgkamp ikke hører til på for eksempel skoler.

- Valg er det centrale element i vores repræsentative demokrati, og politisk dannelse er en forudsætning for, at demokratiet fungerer, hedder det i en erklæring, som blev vedtaget i landdagen.

Ikke en nem opgave

SSWs gruppeformand i den slesvig-holstenske landdag Lars Harms, mener, at det for politikernes skyld handler om, at demokratiet og de

demokratiske processer gøres håndgribelige for den enkelte. Politik skal gøres til en oplevelse.

Skoleforeningens formand, Udo Jessen er helt enig.

- Det kan være svært at få unge mennesker til at interessere sig for politik. Men med de rigtige emner og en god formidling er det muligt. Vi har lige set flere tusinde mennesker, blandt dem mange børn og unge, gå på gaden i Flensburg for at vise flag for mangfoldigheden og imod de kræfter i samfundet, som er imod det, der er anderledes. Det er noget,

der optager de unge, og det kan være med til at få dem til at interessere sig for politik i det hele taget, siger Udo Jessen.

Landdagen opfordrer i sin erklæring skolerne i delstaten til at tage politiske emner op i undervisningen og invitere politikere ind i klasseværelserne.

Politisk neutralitet

Det vil man gerne i Skoleforeningen, hvor man har entydige holdninger i forhold til politisk neutralitet.

- Som forening lægger vi ikke skjul

på, at Sydslesvigsk Vælgerforening er det parti, der taler de danske skolars og daginstitutioners sag. Det er også noget, vi siger til vores medlemmer, dvs. forældrene. I forhold til eleverne er det vores opgave at sørge for, at de får en bred og politisk neutral dannelse, siger Udo Jessen.

Side 5

Byggeri

På Gustav Johannsen-Skolen i Flensburg er ombygningen og moderniseringen gået i gang.

I sommeren 2016 forventes projektet til mere end 7 millioner euro at være afsluttet

Side 5

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Miljøpris til eleverne i Risum

Skole

Skolens biprojekt bliver hædret med en pris.

Risum Skole får tildelt Nordfrisland Amts innovationspris 2014 for klima- og miljøbeskyttelse.

Skolens elever får prisen, som er på 1500 euro, for at have lavet en bikube i forbindelse med en projektuge. Prisoverrækkelsen finder sted på amtsgården i Husum den 3. februar kl. 15.

Innovationsprisen skal markere,

at klima- og miljøbeskyttelse har stor betydning i Nordfrisland, hvor stigende vandstand kan true det unikke landskab.

Ungdomspris

Prisen skal fremhæve eksemplariske projekter og tiltag inden for klima- og miljøbeskyttelse og gøre dem mere kendte. Prisen bliver uddelt til projekter, der arbejder med miljøbeskyttelse, miljøteknologi, miljøpædagogik, klimabeskyttelse, vedvarende energi, naturbeskyttelse eller affaldshåndtering. Derudover stiftes en børne- og ungdomspris, og det er

den eleverne i Risum har fået.

Den uddelte præmie skal bruges målrettet til gennemførslen af de foreslåede projekter, til disses videreførelse eller til nye projekter på de nævnte områder.

Præmieuddelingen skal derfor ikke markere aktiviteternes afslutning, men nærmere anses for at være »en motivation til at fortsætte og forbedre tiltagene samt at starte nye aktiviteter«.

FOTO: ARKIV

Leder

Samarbejdet skal styrkes

Omkring 200 engagerede medlemmer fra alle sydslesvigiske foreninger var med til en god og lang konferencedag på vores dejlige Jaruplund Højskole. En konference under mottoet »udvikling af det danske mindretals folkestyre og demokrati«. Mindretallets mangfoldige og demokratiske struktur med mange selvstændige foreninger er efter min bedste overbevisning ikke den dårligste måde at organisere sig på. At den ikke altid fremmer de hurtige fællesbeslutninger, er jeg enig i, men det skyldes demokratiske processer og ikke forhaling. At et demokrati kan organiseres meget mere centralistisk, er jeg også klar over, men om det giver en større fornemmelse af »medejerskab« for helheden, er jeg i tvivl om.

Vores demokratiske opbygning med suveræne foreninger og fælles sydslesvigsk Samråd bygger på samarbejde. I Samrådet lytter vi, fører samtaler og inddrager hinanden i vores beslutningsprocesser. Derigennem giver vi medindflydelse til alle. Det kaldes for folkestyre.

Men konferencen viste, at der helt klart er dele i vores struktur, der trænger til eftersyn. Det gælder især arbejdet i Samrådet. Skoleforeningen er åben for forandring og videreudvikling af samarbejdet og demokratiet i Sydslesvig. Jeg kan se et stort udviklingspotentiale i selve Samrådet, f.eks. at vi kommer væk fra enstemmighedsprincipet, som alt for ofte er med til at blokere for videreudvikling. Jeg kan heller ikke se noget problem i, at samrådsformanden kan få et mandat til at repræsentere det danske mindretal regionalt og overregionalt. Jeg er fortaler for, at de folkevalgte ledere mødes mere jævnligt, og jeg mener helt bestemt, at det må være den enkelte forening selv, der suverænt udpeger sine repræsentanter til samrådet.

Konferencen viste, at vi er et levende demokrati, for et godt demokrati lever af deltagelse og indblanding. Og 200 deltagere på et lørdagsmøde taler for sig selv! Der kom et forslag om, at der skulle afholdes et årligt sydslesvigsk folkemøde i forbindelse med Årsmødeweekenden, og det mener jeg er en fantastisk god ide, fordi det vil være med til at styrke folkeligheden, samarbejdet og dermed demokratiet.

Da demokrati og folkestyre lever af deltagelse, er jeg også meget glad for SSW's tilbud til vores samfundsfags- og historielærere om at komme ud til fællesskolerne og informere om samfundsforholdene og den aktuelle politiske situation i Sydslesvig og Slesvig-Holsten. SSW tilbyder endda, at selve ministeren eller andre politikere kommer ud til skolerne for at informere og/eller diskutere med eleverne. Samtidig følger en invitation til at besøge landdagen og overvære et landdagsmøde med. Men interessen, nysgerrigheden kommer ikke altid af sig selv, så der ligger et stort ansvar hos os forældre og lærerne for at påvirke vores børn. Et demokratisk samfund lever af inddragelse, medindflydelse og muligheden for at vælge. Og fornemmelsen af, at man kan bevirke noget. Dette skal formidles til vore børn. Initiativet fortjener at blive taget imod.

Udo Jessen, formand

Jaruplund Højskoles nye forstander Karsten Dressø kom med en foreløbig status over skolens udvikling.

Jaruplund Højskole ind i en god udvikling

Udvikling

Jaruplund højskole er midt i en proces, der skal sikre både den økonomiske og indholdsmæssige fremtid.

På det seneste styrelsesmøde kom Jaruplund Højskoles nye forstander, Karsten Dressø med en foreløbig status over højskolens udviklingsproces.

- Vi har taget udgangspunkt i vores fælles fundament, det vil sige, at vi vil gøre mere af det, der virker på højskolen og lære af det, der ikke virker. Vi skaber klarhed omkring vores værdigrundlag. Jaruplund Højskole er en Grundtvigsk højskole, der formidler folkelig oplysning, livsoplysning og demokratisk dannelse, og vi bygger på værdien af gensidig respekt, forskellighed, positivt livssyn, dialog, levende fortællinger og fællesskab med plads til alle samt mulighed for personlig udvikling. Vi møder mennesker, der hvor de er og med venlighed, sagde Karsten Dressø på mødet.

- Det er vores mission at formidle Sydslesvigs historie og kultur, at være en del af et mindretal og nordiske og europæiske strømninger. Vi vil udvikle mennesker gennem viden, dialoger og indsigt og der igen skabe grundlag for refleksion. Vores vision er at have en fyldt højskole, og gøre det så godt, at dem vi møder, bliver positive ambassadører for Jaruplund Højskole og Sydslesvig, sagde han.

Tre søjler

For at opnå denne vision satser Jaruplund Højskole på tre søjler: Lange kurser, korte kurser og anden indtægtsgivende virksomhed, det vil sige udlejninger, konferencer, kurser m.m.

- Vi har allerede nu omkring 200 tilmeldinger til de korte kurser. Det er rigtigt fint. Vores mål er at få 30 årselever. For de lange kurser betyder det, at vi vil lave et langt kursus i foråret og et i efteråret. Vi arbejder også på at tilbyde tre nye liniefag. Et af dem skal omhandle mindretal og sameksistens, hvor vi gerne vil sam-

arbejde med de mange organisationer i grænselandet. Desuden vil vi gerne tilbyde en række valgfag med udgangspunkt i alt det, vores lærere kan. Her spænder mulighederne bredt, fra dykning til italiensk for begyndere.

- Vi er i gang med at overveje, om disse valgfag også kan åbnes op for almindelige sydslesvigere som en slags dagskursister, siger Karsten Dressø, som desuden arbejder på, at sydslesvigere kan være med til andre arrangementer for højskolens elever.
- Vi tænker på, at sydslesvigere kan få mulighed for at deltage i vores spændende foredrag evt. kombineret med et måltid aftensmad. Dette håber vi kan blive en realitet i løbet af efteråret og både på de korte og lange kurser. I vores mission står der bl.a. at »formidle det at være en del af et mindretal« og de bedste formidlere af dette er jo os, der er en del af mindretallet. Til de forskellige arrangementer ville der være gode muligheder for at møde hinanden og have gode dialoger, siger Karsten Dressø.

Derfor har vi mindre ferie

Ferieplaner

En elev fra Sønder Brarup Danske Skole skrev efter skolestart i januar i en mail til Skoleforeningen:

»Jeg synes, det er skideirriterende, at de tyske skoler har to dage mere fri. Når vi er 100 % værd, så må vi jo også have lige så meget fri som de tyske elever. Vi burde være ligeberettiget!«.

Det er et spørgsmål, som generationer af sydslesvigiske skoleelever har stillet sig. Her kommer direktionens svar: Mange tak for din mail. Vi kan forstå, at du undrer dig over, at der er færre feriedage i de danske skoler i Sydslesvig end i de offentlige tyske skoler. Men der er faktisk en god grund til, at vores skoler har kortere ferier:

»Eleverne i mindretallets skoler modtager undervisning på modersmålsniveau i både dansk og tysk. Da I har to fag, hvor de tyske elever kun har ét, har I også flere undervisningstimer. Derfor er det samlede antal undervisningstimer

FERIEPLANER		
FERIEPLAN 2014/2015 - FASTLANDET		
Periode	Første feriedag	Sidste feriedag
Sommer	Mandag den 14.07.2014	Fredag den 22.08.2014
Efterår	Mandag den 13.10.2014	Fredag den 24.10.2014
Jul	Mandag den 22.12.2014	Fredag den 02.01.2015
Påske	Tirsdag den 07.04.2015	Fredag den 17.04.2015
Undervisningsfri fredag den 15.05.2015 (efter Kristi Himmelfart)		

per skoleår højere for en elev i en af mindretallets skoler end for en elev på samme klassetrin i en tysk skole.

Det samlede antal timer fordeles over hele året, og det fører til, at I både har lidt mere undervisning per uge og nogle dage mindre skoleferie end eleverne i de tyske sko-

ler - alt efter hvordan helligdage og skoledage er fordelt i det pågældende år.

Så når du efter skolernes juleferie skal møde i skole tre dage før dine tyske kammerater, kan du til gengæld glæde dig over at blive rigtig dygtig til både dansk og tysk.«

Farvel til den gamle skole

FOTO: OLE UTH

FOTO: DANIEL DÜRKOP

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Snart kommer elever og lærere tørfoddet fra skolen og i idrætshallen

Byggeri

Ventetiden har været lang, men nu er byggeriet på Gustav Johannsen-Skolen i gang.

På Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg er man i fuld gang med første byggefase i det omfattende renoverings- og nybygningsarbejde, der skal være afsluttet i sommeren 2016.

Byggeriet er sat til at koste mere end syv millioner euro og omfatter ikke mindre end 25 byggefirmaer.

Første fase handler om, at der skabes en overgang fra skolens hovedbygning til idrætshallen. Den plads, der skabes derved, skal bruges til omklædningsrum til idræt.

- Selve idrætshallen har kun et enkelt omklædningsrum. Det har voldt os en del vanskeligheder, fordi vi jo i princippet kun kan have idræt

med enten pigerne eller drengene. Men i stedet for gør vi det, at der er to klasser, der har idræt sammen og enten pigerne eller drengene klæder så om i hovedbygningen i kælderen, siger skoleleder Ole Uth.

Anden byggefase

Anden byggefase består så af at opføre en nybygning i forlængelsen af. Også her bliver der skabt sammenhæng, sådan at skolens hovedbygning, idrætshallen og nybygningen bliver forbundet med hinanden. Den plads, der skabes derved skal bruges til et videns-center, bibliotek, edb og multimedia i stueetagen. I nybygningens stueetage bliver ligeledes indrettet lokaler til førskolebørnene fra Skovgades børnehave, som også får en legeplads. Der kommer også faglokaler til fysik, kemi, biologi og natur og teknik i stueetagen.

- Alle lokaler skal i princippet

kunne bruges til alle fag, men der kommer også noget specialisering i de enkelte rum, siger Ole Uth.

På første sal i nybygningen kommer der ni klasselokaler til grundskolen. De holder lige nu til i den såkaldte pergola-fløj, som skal rives ned.

- Den er fra 60'erne og vi har altid haft store problemer med indeklimaet. Det har vi brugt meget tid på at rette op på, men det har ikke rigtigt hjulpet. Det er et simpelt regnestykke, at det er billigere at bygge det hele nyt og rive det gamle ned, siger den projektansvarlige ingeniør fra Skoleforeningens tekniske afdeling, Christian Stemmer.

Men nedrivningen starter først, når nybygningen er færdig. - Skolen skulle kunne køre nogenlunde normalt i hele byggefasen, siger Ole Uth.

For de yngre elever er det spæn-

dende at følge med i byggeprocessen.

- De ældre elever er ikke særligt interesseret. De ved jo, at de ikke kommer til at opleve det færdige byggeri. Men for de andre har vi tænkt os at lave nogle arrangementer, hvor de kan holde sig informeret om, hvad der sker, siger Ole Uth.

Tredje byggefase

Den tredje byggefase består i moderniseringen af den gamle hovedbygning. Blandt andet bliver der ledig plads der, hvor faglokalerne er nu. Her opstår der fire nye klasselokaler. Skoleleder Ole Uth har fulgt hele processen med byggeriet på tæt hold:

- Det er meget interessant at opleve, hvor detaljeret der bliver planlagt forud. Det går helt ned til at beslutte, hvor enkelte huller skal bores, siger han. Der er også planlagt infor-

mationsmøder for naboerne og naboskolen, Waldschule, så de ligeledes er informeret om, hvad der kommer til at ske.

“ Andet byggeafsnit bliver voldsomt

Ole Uth,
Skoleleder

- Det er vigtigt, at de ved, hvad de kan forvente sig den næste tid. Lige nu er det jo forholdsvis overskueligt. Første byggeafsnit er ikke så stort, men andet byggeafsnit bliver voldsomt. Vi vil gerne undgå negative spændinger, derfor informerer vi dem på forhånd, siger Ole Uth.

Økonomi og ønsker skal hænge sammen

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Byggeri

Mange faktorer har indvirkning på, hvad et byggeri i sidste ende kommer til at koste.

Det har været et hårdt stykke arbejde at få økonomien og pædagogiske ønsker til at gå op i det mere end 7 millioner euro store byggeprojekt på Gustav Johannsen-Skolen. Derfor er man i Skoleforeningen glad for, at det budget, der er blevet lagt og de priser byggearbejdet er blevet udliciteret til hænger sammen.

Et byggeri i en størrelsesorden som Gustav Johannsen-Skolen starter med en arkitektkonkurrence. Den har en forud givet økonomisk ramme. Arkitekternes udspil kan variere meget, fordi arkitekter har forskellige syn på, hvor meget de kan levere

En forsinkelse mellem arkitektkonkurrencen og byggestart bliver hurtig dyr.

for pengene. Byggeprojekters om-

kostninger bliver på dette meget tid-

lige tidspunkt i byggeforløbet vurderet ud fra meget strikse regler. Man ganger simpelthen det antal kvadratmeter, man vil bygge med et indtælt, som hvert år bliver fastlagt af byggemyndighederne. Dette indtælt stiger med omkring seks procent hvert år, så alene det, at der går fire år mellem arkitektkonkurrencen og den konkrete byggestart, kan gøre hele byggeriet 25 procent dyrere.

Forskellige faser

Efter man har bestemt sig for et arkitektudkast, går forskellige faser af planlægning i gang. Nu bliver hele byggeriets beregninger mere nøjagtige og det kan betyde en yderligere prisstigning, når man for eksempel opdager uforudsete problemer.

- Det kan være, at undergrunden et bestemt sted på byggepladsen er dårlig, fordi der engang har ligget

en dam, eller at fundamentet på en bygning ikke er som det ifølge gamle tegninger burde være. I Teknisk Afdeling forsøger vi altid at undersøge så meget som muligt på forhånd, men vi kan jo ikke undersøge en bygning så meget, at den bagefter ligner en schweizerost, siger Dirk Clausen.

Når detailplanlægningen er afsluttet, skal hele projektet udliciteres og her kan bygherren få endnu en ubehagelig overraskelse.

- Byggefirmaerne har masser at lave. Derfor har de råd til at tage høje priser. Jeg kender et tilfælde, hvor et firma kom med et alt for højt tilbud nærmest for at undgå at få jobbet. Men det fik de, da de var det eneste firma, der havde budt.

- Som bygherre skal vi hele tiden være opmærksomme, siger Dirk Clausen.

FOTO: SØRUP DANSKE SKOLE

»Den sultne larve aldrigmæt« er en klassisk børnebog som på tysk hedder »Die kleine Raupe Nimmersatt«. Her bliver den læst på engelsk. Så hedder den» The very hungry Caterpillar«.

Højtlæsning på seks forskellige sprog

Sprog

Elever lyttede til sprog med særlig fokus på det regionale.

Under mottoet »Mød, lyt og nyd« arrangerede Sørup Danske Skole i sidste måned en højtlæsningsdag. Højtlæsningsdagen er et årligt tilbagevendende arrangement, og mens den sidste gang havde et mere klassisk format, hvor de enkelte lærere fandt litteratur, som blev læst op for eleverne på dansk, tysk og engelsk,

bød der sig denne gang andre muligheder.

Ideen om at eleverne skulle møde flere sprog og dialekter, opstod efter sidste års evaluering. Mest nærliggende var plattysk, men også frisisk skulle høres. Da de egne lærere ikke kunne dække det nye repertoire, skulle der gæstelærere til. Det blev til pensionerede lærere, skolens forældre, Centralbiblioteket og en au pair pige fra Amerika. Dagen igennem blev der læst værker op på i alt seks forskellige sprog.

Dagen indeholdt også matematikboller og små overraskelser, når boldens regneopgave var løst, bevægelsesperioder og for 5./6. klasses vedkommende besøg af børnehaven børn, der skulle høre på deres forberedte højtlæsning.

Alle elever var gennemgående positive og de større elever turde endda selv at læse gåder højt på frisisk eller plattysk. De syntes også det var spændende at møde andre mennesker, som endda kom helt fra det fjerne Amerika.

FOTO: DCBIB

Else – pelse – pølsesnak

Nogen vil nok nikke genkendende til dette rim af en af Danmarks mest populære digtere ? Halfdan Rasmusen, som ville være fyldt 100 år den 29. januar 2015.

Hans sprog og talent foldede sig ud i de legende tosserier og børnerim. En af de mest kendte bøger er Half-

dans ABC, som er sjove digte med hvert bogstav i alfabet.

Derudover har han lavet mange andre rim såsom: Lange Peter Madsen, Mariehønen evigglad, Onkel Karfunkel, Rapanden Rasmus og Den lille frække Frederik. Nogle af dem er der også sat musik til.

Disse klassiske og sjove bøger kan I låne på vores biblioteker i Sydslesvig.

Inge Marie Bordinggaard Elechukwu,
Børnebibliotekar ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Kirkekontor flytter ind på CP

Dansk Kirke i Sydslesvig flytter sin forvaltning fra kontorer i Wrangelstrasse til Tivolibygningen på Christian Paulsen-Skolen. Skoleforeningens styrelse godkendte på sit møde i sidste uge en brugeraftale med kirken. Skoleforeningen og kirken har igennem længere tid drøftet, om det kan være muligt at kirken får kontor

på Christian Paulsen-Skolen, da de har meget trange kår i tagetagen i provsteboligen.

- Vi laver en brugeraftale for tre rum i Tivolibygningen. Det betyder, at kirken betaler for el og varme m.m. men ikke leje, sagde Skoleforeningens Direktør, Anders Molt Ipsen på mødet. Skoleforeningen har tilsvarende bruger-

aftaler med SSF og SdU. Skoleforeningens formand, Udo Jessen, er glad for at hjælpe.

- Det er en god måde at agere overfor de andre mindretalsorganisationer. Det er vigtigt at vi hjælper, når vi kan, siger Udo Jessen.

Vores nye leder

Min institution: Jens Jessen-Skolen

Navn: Lars Borst

Alder: 57 år

Familieforhold: Fraskilt, to børn (Louise på 29 år læser til medicin i København og Kasper på 26 år er Country Director i Stockholm).

Jeg kommer oprindeligt fra: Aabenraa

Jeg er blevet leder i Sydslesvig fordi: Jeg har igennem længere tid gået med en overvejelse om, at vende tilbage til "praksisfeltet" for, sammen med dygtige ansatte, gode kolleger, samarbejdspartnere og interessenter "gøre en god skole endnu bedre"

Mine fritidsinteresser er: Jeg har igennem mange år dyrket løb, landevejscykling på motionsplan, spinning samt skiløb i vintermånederne.

Jeg spiller med i et fritidsrockband sammen med tidligere kolleger. Derudover spiller jeg også af og til med i to forskellige jazzbands.

Jeg kan rigtig godt lide at lave mad - gerne italiensk - som familie og venner så kan "nyde godt af" - da jeg holder meget af dette samvær.

Min yndlingsbog/film/musik: Jeg lytter meget til musik og min smag er bred. Ser gerne en god film i biografen - hvor film skal ses:-) Det bliver mest til "fritidslæsning" i ferierne, hvor genresmagen også er bred.

I skolen var jeg bedst til: Tjah bum bum - kunne godt lide at gå i skole - mit ynglingsfag var helt afgjort idræt - som jo har "fulgt" mig hele livet.

Jeg har før arbejdet som: Har igennem de seneste ca. 12 år været henholdsvis souschef og senest centerchef på Center for Undervisningsmidler i Haderslev (tidligere Aabenraa).

Forinden var jeg i ca. 5 år afdelingsleder i Aabenraa Kommune, Danmark, med ansvar for hele beskæftigelses- og aktiveringsområdet, med et personaleansvar for 128 personer.

Inden den tid har jeg været lærer i 17 år på forskellige skoler, herunder to år på Jes Kruse Skolen i Egernførde, Sydslesvig

Ordet er frit: Jeg glæder mig rigtig meget til at komme i gang med jobbet som skoleleder. Jeg fornemmer allerede nu, at jeg kommer til en skole, hvor både elever, lærere, forældre og øvrige interessenter

sammen arbejder for, at Jens Jessen-Skolen er et godt sted at være - "Et godt sted at være, er et godt sted at lære" Jeg er optaget af, at sikre den fortsatte positive udviklingsspiral, skolen er inde i. Dette udviklingsarbejde samt driften og ledelsen af en dynamisk og interessant skole, ser jeg rigtig meget frem til at være en aktiv del af.

SOMMERFERIEREJSER 2015

Tilmeld dig nu til en sommerferieoplevelse i Danmark enten i 1-3 uger hos en værtsfamilie eller 12 dage på Lejrskolen Vesterled ved Hvide Sande eller på Sportscamp på Dejbjerglund Efterskole.

Tilmeldingsfristen er den 13. februar 2015!

Spørg din rejselærer på skolen og læs mere på feriebarn.dk/sommerferie

Sommerferieophold

Det er muligt at vælge et ophold på 1 uge, 2 uger, 3 uger eller et fleksibelt ophold efter værternes ønsker. Det betyder privat kørsel, hvis det ønskede rejsetidspunkt ikke dækkes af Rejsekontorets fælles bus ud- og hjemrejser:

1. fælles udrejse 11. juli 2015
2. fælles udrejse 25. juli 2015

1. fælles hjemrejse 25. juli 2015
2. fælles hjemrejse 1. august 2015

Vesterled

1. hold 20.-31. juli 2015
2. hold 3.-14. august 2015

Sportscamp

- 3.-6. august 2015

FOTOS: ASRKIV

SSWs landssekretær Martin Lorenzen.

Skoleforeningens formand Udo Jes-
sen.

Politikerne vil gerne diskutere aktuelle emner, som for eksempel PEGIDA-fænomenet med skoleelever.

Vigtig politisk tilbud til skolerne

Politisk dannelse

Politikere vil gerne diskutere aktuelle emner med eleverne. Et muligt emne kunne være PE-GIDA-fænomenet.

I foråret henvendte Sydslesvigsk Vælgerforening sig til alle samfunds- fags- og historielærere i Skolefor- eningen med et tilbud om at komme i skolerne og informere om sam- fundsforholdene og den aktuelle po- litiske situation i Sydslesvig og Sles-

vig-Holsten. Det kunne ske ved, at SSW politikere eller SSWs minister, Anke Spoorendonk, samt politikere fra andre partier diskuterer med ele- verne, eller ved at klasser besøger landdagen for at overvære et land- dagsmøde og besøge SSWs gruppe.

Ingen respons

- Desværre fik vi næsten ingen re- spons på vores henvendelse, fortæl- ler SSWs landssekretær, Martin Lo- renzen.

- Måske skal tilbuddet være me- re konkret. Det kunne for eksem-

pel tænkes, at der kommer politi- kere og andre politiske aktører for at diskutere den aktuelle politiske situation omkring PEGIDA-bevægel- sen. I Flensborg er der en bred sam- menslutning af organisationer, som modarbejder den snæversynethed, der kendetegner PEGIDA-bevægelsen. Det ville være oplagt at få nogle af aktørerne til at diskutere med ele- verne, siger Martin Lorenzen.

Vigtig søjle

Skoleforeningens formand Udo Jes- sen er enig.

- Det ene er, at skolerne selvfølge- lig har travlt. Nogle gange kan det bare ikke passes ind i undervisnin- gen. Men politisk dannelse er en vig- tig søjle i demokratiet. Skoleelever skal så tidligt som muligt lære om demokratiet, for det er dem, der skal sikre den i fremtiden. Jeg kan kun støtte politikernes bestræbelser hel- hjertet og opfordre skolerne til at gø- re brug af politikernes tilbud om at møde eleverne i øjenhøjde, siger han.

Kulturminister Anke Spoorendonk er parat til at komme på skolebesøg.

Hvad er undervisningsdifferentiering

Ph.d Bodil Nielsen

Her kommer sidste afsnit af Bo- dil Nielsens artikel om lærings- mål, elevers forskellige forud- sætninger på tværs af fag og lærerens muligheder for at ind- rette opgaver og vejledning ef- ter forskellige typer af behov for støtte og udfordring. Læse hele artiklen på vores hjemmeside.

Opgavetyper

Når læreren tilrettelægger et under- visningsforløb og vælger opgaver, skal de som det ene passe godt til de læringsmål, der er i det konkrete undervisningsforløb. Samtidig skal de passe godt til de konkrete elevers forudsætninger. Læreren skal vur- dere, hvad forskellige opgaver forud- sætter, at eleverne allerede kan, og ud fra det vurdere, hvilke opgaver der passer godt til de konkrete ele- ver i denne klasse. I nogle tilfælde kan læreren differentiere ved at give eleverne fx to-tre forskellige opgaver, der forudsætter flere eller færre fær- digheder på forhånd.

Desuden skal læreren vurdere,

om de opgavetyper passer godt til det, læreren ved om, hvad der hjæl- per disse elever til at lære. Hvis det er svært at se, hvilke elever der har brug for hvilke opgavetyper, kan læ- rerer under alle omstændigheder variere opgavevalget i et forløb, så- dan at opgaverne byder på forskel- lige måder at arbejde med det faglige stof på. Så vil nogle opgaver passe godt til nogle elevers måde at lære på, andre opgaver til andres, men der vil sandsynligvis for alle være nogle opgaver, der hjælper dem til at lære.

Samme opgave - forskellig støtte

Læreren kan også vælge at differentiere ved at give eleverne samme opgave, men med forskellige former for støtte til forskellige elever. Her er nogle af de mulige måder: Læreren kan stille samme opgave på to måder, sådan at nogle elever kan arbejde med den i en åben form, andre kan få en skriftlig anvisning på, hvordan de kan strukturere deres arbejde og gå frem skridt for skridt i løsningen af opgaven. I nogle opgaver skal eleverne lære at finde og forklare

noget, fx noget, de finder i en tekst, de arbejder med i dansk, eller noget, de finder i et forsøg i et af naturfagene. Her kan læreren differentiere, sådan at nogle elever selv finder og forklarer, mens andre får vist de første mulige fund og får vist et eksempel på en forklaring- Der kan være opgaver, hvor nogle elever har brug for at få forklaret, hvad der er det allervigtigste, de skal sigte mod, sådan at de kan prioritere deres arbejde, hvis de ikke kan rumme alt det, opgaven går ud på. Andre elever klarer mere end det.

På tværs af det har nogle elever behov for at få ord og udtryk for- klaret, sådan at et spinkelt sprogligt forråd ikke står i vejen for tilegnelse af det faglige indhold.

Lærerens vejledning

Der er selvsagt ekstra gode mulighe- der for at give differentieret støtte og udfordringer når læreren kan finde tid til at vejlede den enkelte elev el- ler grupper af elever.

Der kan være elever, der har behov for at blive hjulpet i gang, fordi de har brug for ekstra forklaringer om, hvilke mål der er med en opgave an- dre kan gå direkte i gang selv.

Nogle elever kan undervejs i et forløb have behov for hjælp til at strukturere deres arbejde, hvad de skal gøre først, og hvad derefter, eller vejledning i at få rede på, hvad der er hovedpunkter og underpunkter i det faglige stof, de skal tilegne sig, sådan at de kan prioritere deres ar- bejde. Andre elever er for flyvske og derfor på vej ud ad sidespor, som de skal hjælpes eller puffes til at finde tilbage fra.

Nogle elever kan godt selv gå i gang og holde sig på sporet, men har svært ved at forstå abstrakte eller meget informationstætte fremstil- lingen. De kan undervejs have brug for, at læreren bidrager til, at de kommer videre, ved at forklare dem, hvordan det abstrakte hænger sam- men med konkrete eksempler, eller ved at folde det informationstætte ud.

Nogle elever har brug for at blive bekræftet i, at der faktisk er en del, de allerede har forstået og kan br- uge, for at de får mod på at gå videre. Andre har brug for et puf, for at de flytter sig fra et lavt gærde og i ste- det opsøger udfordringer, der kan give dem mere nuanceret viden og mere komplekse færdigheder.

Evaluering

I denne artikel er der lagt særlig vægt på bestemte typer elevforud- sætninger, som kan have betydning for, hvor meget elever skal nå at til- egne sig inden for undervisningens rammer, og hvad de kan have behov for støtte til. Der er skitseret nogle af de muligheder, der er, for at læ- rerer kan differentiere, dels i tilret- telæggelsen af undervisningen, dels undervejs i et forløb.

Flere faktorer end dem, der her er skitseret, kan spille ind. Blandt an- det derfor er det vigtigt at pege på betydningen af lærerens løbende evaluering undervejs og ved afslut- ningen af et forløb: Hvad ser det ud til, at eleverne nu har lært, og hvad så ud til undervejs at hjælpe dem til at lære? Det er først og fremmest det, evaluering skal bruges til, sådan at læreren ved så meget som muligt om elevernes forudsætninger og læ- reprocesser, når han skal tilrettelæg- ge det næste forløb og finde frem til, hvordan han bedst differentierer.

FOTO: PRIVAT

Adhoc-koncert på skøjter og med Manhattan skyline som baggrund.

Duborg-Skolens lyspiger i New York

Rejse

Sangere fra Duborg-Skolen på deres tredje udlandsrejse.

Duborg-Skolens lyspiger har inden jul været på koncertrejse i New York, hvor de gav seks koncerter, blandt andet under en højmesse i den danske sømandskirke og på et dansk alderdomshjem »The Danish

Home« i Croton-on-Hudson, hvor de stod for den musikalske underholdning ved julearrangementet for hjemmets beboere.

- Det har været en stor oplevelse for pigerne, siger musiklærer Ruth Maschmann, som sammen med kollegaen Frøya Gildberg var med Lyspigerne i USA.

- En speciel oplevesle var det, da pigerne gav en lille adhoc koncert på en isskøjtebane i Central Park med

Manhattan Skyline som baggrund.

- Det var tredje gang, at Duborg-Skolens Lyspiger har været på turné i udlandet, og hver gang har det været en succes. I den forbindelse tænker jeg som korleder ikke blot på deres scenemæssige præstationer, jeg vægter sandelig også korets succes, der fik en enestående mulighed for at synliggøre både det danske mindretal i Sydslesvig og Duborg-Skolen, siger Ruth Maschmann.

Skoleforeningen får støtte til to projekter

Sydslesvigudvalget

Arbejdet omkring elevrejser og omkring København-Bonn-erklæringerne kan føres ud i livet.

Folketingets Sydslesvigudvalg har nu besluttet, hvilke projekter, der skal modtage støtte i 2015. Samlet set har udvalget valgt at støtte 6 projekter med i alt i 2,9 mio. kr. Blandt de seks projekter er to fra Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V. Det er »Elevudveksling - en moderne dannelsesrejse« og »København-Bonn-erklæringerne i et uddannelsesperspektiv«. Begge projekter opfylder Sydslesvigudvalgets ønske om, at yde støtte til, at flere danskere nord for grænsen får en mere indgående forståelse for det danske mindretal syd for grænsen.

Kendskab på retur

- 2014 har med afsæt i markeringen af 150-året for afslutningen af krigen i 1864 medført, at mindretallet har optrådt hyppigt på tv-skærmen rundt om i de danske stuer: Jan Gintberg, Anders Agger og Anne Hjernø samt Søren Vesterby fra TV SYD har alle gæstet Sydslesvig, og har på hver deres måde været med til at beskrive de særlige bånd, der knytter Danmark og mindretallet sammen. Hvad TV-udsendelserne desværre også har bekræftet os i, er, at kendskabet til mindretallet i Danmark desværre er på retur, og især blandt de yngre generationer står vi foran en stor opgave. Derfor har vi igen i år valgt at støtte projekter, der sætter fokus på oplysningsindsatsen i Danmark, udtaler Sydslesvigudvalgets formand Troels Ravn.

Projektet »Elevudveksling - en moderne dannelsesrejse« varer et år og får 75.000 kroner i tilskud. Projektets formål er at give et nutidigt og moderne indblik i, hvad det vil sige at være udvekslingselev og barn i mindretallet. Samt skabe opmærksomhed og let tilgængelig og spændende information omkring det at være udvekslingselev.

Projektet vil bestå af en sang, en musikvideo og en mini-reportagefilm. Musikvideoen med sangen vil være tilgængelig som download, og den kan bruges i forbindelse med oplysningsarbejde omkring udvekslingslever.

Reportagefilmen kan bruges i oplysningsarbejdet omkring udvekslingslever - blandt andet på ferie-barn.dk. Elever og undervisere kan hermed på en nem og spændende måde få en fornemmelse af, hvad udveksling indebærer. Informationsprojektet skal kunne bruges på flere platforme og af flere parter nu og de næste mange år fremover.

Arrangement for de unge

Projektet »København-Bonn-erklæringerne i et uddannelsesperspektiv« varer ligeledes et år og får 176.500 kroner i projektstøtte. I anledning af 60års-jubilæet for erklæringerne går A. P. Møller Skolen i Slesvig og Handelsgymnasiet Business College Syd i Sønderborg sammen om et stort arrangement for elever på ungdomsuddannelser i grænseregionen, som skal markere mindretalserklæringernes jubilæum og samtidig skal skabe viden og engagement for det danske mindretal i et fremadrettet perspektiv. Målgruppen er unge i aldersgruppen 17-19 år.

Efterskolernes dag

Efterskolernes dag

Vil du på Efterskole?
Få svar på alle dine spørgsmål!
på Duborg-Skolen
lørdag
den 7.2. '15
kl. 12-15

En lang række efterskoler fra Danmark bygger boder op i fællesarealet og viser, hvad de er specielt gode til!

Tidligere efterskoleelever fra Sydslesvig fortæller om deres erfaringer og oplevelser.

Der serveres kaffe og te samt kage og andet i kantinen.

Arrangør:
Duborg Skolen
Dansk Skoleforening for Sydslesvig e.V.

Arrangementet støttes af
Grænseforeningen
for en åben danskhed

Vores nye ledere

Min institution: Jaruplund Højskole
Navn: Karsten B. Dressø
Alder: 58 år
Familieforhold: Gift med Anni gennem 30

år og vi har Steffen på 28 år og Sofie på 25 år
Jeg kommer oprindeligt fra: Aalborg og har boet i Varde, Toftlund og Sønderborg og i løbet af 2015 kommer jeg til at bo på Højskolen

Jeg er blevet leder i Sydslesvig fordi: Min opmærksomhed blev henledt på, at Jaruplund Højskole måske kunne bruge en person med mine kompetencer, og at jeg derefter var heldig, at man efter forskellige samtaler valgte mig som ny forstander
Mine fritidsinteresser er: Mine fritidsinteresser er: Cykling (MTB og Racer), golf, vandreture, film og vinterbadning

Min yndlingsbog/film/musik: Mange forskellige genrer bl.a. Halfdan Rasmussens digtsamling »Tosserier«, filmen »Crash« af Poul Haggis fra 2004, fra klassisk musik og operetter til Irsk folkemusik og We Will Rock You med Queen

I skolen var jeg bedst til: At være positiv og se muligheder

Jeg har før arbejdet som: Leder i forskellige skolemiljøer i 10 år, Director of Operation i LEGOLAND i 8 år, Logistikchef ved VELFAC i 2 år og linjeofficer i hæren i 10 år.

Ordet er frit: Jeg glæder mig hver dag til at komme på arbejde og sammen med mine dygtige og engagerede medarbejdere at videreudvikle Jaruplund Højskole, fra det stærke fundament som nuværende og tidligere medarbejdere/forstandere har skabt. Jeg ser frem til på et senere tidspunkt, at kunne byde dig velkommen til Jaruplund Højskole og fortælle om resultatet af den påbegyndte udviklings- og visions proces, der foregår i tæt samarbejde med alle medarbejderne og bestyrelsen. På gensyn

FOTO: CASPER SCHACK

Den indledende runde på Flensborg Bibliotek.

Videnskonkurrence

Gussi-nørderne klarede sig godt til den regionale finale.

Her i januar blev der afholdt regionsfinale i quizen Smart Parat Svar. Smart-parat-svar er en landsdækkende quiz-turnering for alle 6. klasser i Danmark og Sydslesvig, der bliver afholdt som et samarbejde mellem bibliotekerne og Centrene for Undervisningsmateriale (CFU). Turneringen startede den 3. december i Flensborg med en indledende runde, hvor ni skoler fra Sydslesvig skulle finde den lokale vinder. Her vandt 6. klasse fra Gustav

Johannsen-Skolen, som kaldte sig »Gussi-nørderne«. De gik så videre til finalen i Vejle, hvor de klarede sig rigtigt godt. Desværre er der kun en, der kommer videre til den store landsdækkende finale, og det var eleverne fra Ullerup Bæk Skolen i Fredericia.

Landsfinale

Smart Parat Svar er en storstilet, landsdækkende quiz for 6. klasser i folkeskolen. Hold på fem deltagere fra hver klasse dystet på paratviden og samarbejde. I alt har der været 433 klasser tilmeldt. Den afgørende landsfinale mellem de otte vindere fra de regionale run-

der finder sted 25. februar i Odense og vinderne får 10.000 kr., som klassen frit kan bruge på lige det, de har lyst til - og retten til at kalde sig Danmarks klogeste klasse resten af året. Smart Parat Svar har lavet en app, så alle kan øve sig inden det store slag. Og selvom man ikke går i 6. klasse, er det sjovt at udfordre familien til quiz - her er helt sikkert god underholdning og et par overraskelser til bedrevidende voksne; for hvad ved de egentlig noget om? Og hvad kan de huske? Appen findes både til iPhone og Android, den er gratis og kan hentes på www.smartparatsvar.dk.

Holdet bag Smart Parat Svar har også udviklet en lærervejledning, så klasserne kan øve sig og få styr på, hvem der er eksperter i hvad og hvordan man får det gode samarbejde op at køre. Lærervejledningen ligger også på www.smartparatsvar.dk.

Læselyst

Det overordnede mål med Smart Parat Svar er at stimulere børnenes læselyst og nysgerrighed bredt forstået. Det er svært at læse og at være nysgerrig på verden. Bl.a. bøger, film og musik er grundlaget for quizzen, der dækker en lang række emner. »Den gode læser« sættes i spil som en rollemodel, der har slået ørene ud for

den videns- og oplevelsesrigdom, der er i bøgernes verden. - Deltagerne skal være attraktive rollemodeller for deres jævnaldrende. Det er svært at læse, at vide noget, at være »smart« på øverste etage! Mange større børn forbinder læsning med en lystbetonet, god oplevelse; andre synes, læsning er kedeligt og pligtbetonet. Kammerater og medier er vigtige påvirkningsfaktorer, når fritidsinteresser skal vælges og dermed definere børn og unge som personer, siger Gabriele Fischer-Kosmol fra CFU i Sydslesvig.

Den 74årige professor i højenergifysik, Holger Bech Nielsen, og den unge forfatter og musiker Kristian Leth var foredragsholderne til konferencen.

Konference

Unge belyste forskellige emner ud fra et religiøst og et videnskabeligt syn.

Omkring 1000 elever fra Danmark og Sydslesvig var i denne uge til en ungekonference om »Viden og Tro« på A. P. Møller Skolen i Slesvig. Konferencens formål var at inspirere til samtaler inden for det klassiske spændingsfelt mellem viden og tro. Temaet er aktuelt i et videnssamfund, hvor troen stadig er en vigtig del af mange menneskers tilværelse. Foredragsholderne var Kristian Leth, forfatter og sanger (The William Blakes), og Holger Bech Nielsen, professor i teoretisk højenergifysik ved Niels Bohr Institutet. Kristian Leth fortalte om sine egne oplevelser med viden og tro, mens Holger Bech Nielsen blandt andet kredsede om universets tilblivelse. Efter foredragene var der afsat tid til, at de unge kunne spørge ind. Spørgsmålene favnede bredt fra religionens syn på aktiv dødshjælp til klimaforandringen ud fra

et tros- og et videnskabeligt syn. Her var Holger Bech Nielsen skeptisk over for, om alle de tegn på klimaforandringen nu også kunne holde stand i en videnskabelig analyse. Kristian Leth forklarede, hvorfor det ikke er noget tilfælde, at naturen i de kristne lande bliver underordnet andre interesser.

Kristendom og frugtbarhedskulter

- Dette syn stammer helt tilbage til den tid, hvor romerne ville kristne Europa. De kæmpede en troskamp mod frugtbarhedskulter, så der blev opbygget en modsætning mellem kristendommen og de kulter, der tilbødte naturen. Dette modsætningsforhold har præget vores syn på naturen sidenhen, sagde Kristian Leth. Ungekonferencen blev arrangeret af Samtaleforum for Unge og Kirke, SUK Haderslev, og Menighedernes Børne og Ungdomsarbejde i Sydslesvig, MBU. Eleverne kom fra A. P. Møller Skolen, Duborg-Skolen, Deutsches Gymnasium i Aabenraa, Alssund Gymnasiet i Sønderborg, Aabenraa Statsskole, Erhvervsuddannelsescenter EUC Syd i Sønderborg og Vejles Tekniske Gymnasium.

FOTOS: LARS SALOMONSEN

Omkring 1000 unge var med til konferencen

FOTOS: LYKSBOG BØRNEHAVE

Børnehaver

Kreativitet, kaos og trygge rammer hjælper børn med deres personlige udvikling.

Kreativitet er en vigtig resource, som man kan trække på hele livet. Den gør, at man evner at tænke nyt og innovativt, og det er noget, der både gavner personligheden og efterspørges i samfundet.

I Lyksborg Børnehave sætter man derfor en særlig fokus på at udvikle

Børn har brug for at være skæve og anderledes

børnenes kreativitet. Der skabes tid til fordybelse og til, at børnene uden pres kan eksperimentere med billedkunst, igennem udeliv og motoriske øvelser.

- Det handler om igennem kreativitet at bruge sanserne, fordi kreati-

ve aktiviteter er den hurtigste vej til optræning af sanserne. Da indlæring foregår gennem sanserne, er muligheden for alsidige sanseindtryk vejen til bedre indlæring. Sanserne kan trænes på mange måder, men hurtigst gennem kreativt arbejde, hvor børnene hele tiden skal forholde sig til en ny og udfordrende og udviklende opgave.

Nysgerrighed

- Vi appellerer til børnenes nysgerrighed og bruger derigennem deres egen motivation, samtidig med at vi vejleder og lærer dem forskellige teknikker, siger børnehaveder Christina Strunz-Ewel.

- Kreativitet er noget, der kan trænes og vi voksne fungerer som rollemodeller. Børn er selvfølgelig meget forskellige, nogle har mere kreativ sans end andre, men hvis man skaber nogle trygge rammer så vil de gerne alle sammen. Der er ingen af dem, der ikke tør, mener hun.

- Børnene har brug for trygge rammer, hvor de må være skæve og anderledes, da det vil give dem tryghed til at vise, frembringe og skabe mærkelige, skøre og nye ting. Angst dræber kreativiteten og udvikler ofte en fastlåst sort - hvid tænkning. Tryghed handler om at være klædt på, have deres egen viden og forudsi-

gelighed omkring emnet, som sætter børn fri til at være kreative. Det er vores opgave som pædagoger at skabe disse trygge ramme, siger hun.

For forældre er det nok ikke en nyhed, at børn er venner med kaos.

- Derfor er det vigtigt, at børn får mulighed for at udvikle deres kaoskilde, som de naturligt bruger til at lære og forstå verdenen med. De voksne betragter det tit som kaotisk, fordi kaos forstyrrer deres vedvarende orden. Men vi må ikke hæmme børns mulighed for at udfolde og udvikle deres kaoskraft, for gør vi det, hæmmer vi både deres egen, kulturens og samfundets udvikling. Ved hæmning af børns kaoskraft bliver de passive og glemmer, hvordan de skal håndtere kaos, når de bliver voksne. Derfor er det vigtigt, at vi tilsidesætter vores egen angst for kaos, siger Christina Strunz-Ewel.

“ Det er vigtigt, at børn får mulighed for at udvikle deres kaoskilde, som de naturligt bruger til at forstå verdenen med

Christina Strunz-Ewel,
Børnehaveder

At lære gennem oplevelse

Undervisning

På industrimuseet i Kobberrmølle er det hårde arbejde til at tage og føle på.

Kobbermølle Industrimuseum er netop kommet med nyt undervisningsmateriale til skoler, der vil besøge museet for at lære om industrialiseringen. Det er forhenværende skoleleder i Kobbermølle, Charlotte Bassler og lærer på skolen, Allan Pedersen, der har udarbejdet materialet.

Det er et stjerneløb, der fører eleverne igennem museumshallerne og det lille tårnhus. I alt er der fem stationer som belyser emnerne: Christian d. 4 og Kobbermølle, kobbermøllens produktion, et arbejderbarn i Kobbermølle, fra håndværk til industri og På rundtur i Kobbermølle.

Hver station afsluttes med et stempel på et stempelkort, som børnene får med hjem.

Til at føle på

- Det handler om at lære gennem oplevelse, siger Charlotte Bassler.

- Det er lærerne, der kan stå for de fem stationer, og med det under-

Det var hårdt fysisk arbejde at arbejde i kobbermøllen.

FOTOS: SUSANNE RUDLOFF

Eleverne var glad for stjerneløbet

visningsmateriale vi har lavet, behøver de sådan set ikke at have nogle forudsætninger for at kunne gennemføre forløbet, siger hun.

- Og for børnene er det en stor oplevelse. Det er næsten til at tage og føle på, hvilket kæmpe arbejde det har været at arbejde i kobbermøllen. Og det var meget farligt, siger hun.

Nibøl Danske Skole har været de første til at afprøve det nye undervisningsmateriale.

- Det er et rigtig fint koncept med stjerneløbet, siger skoleleder Anna Louise Holste.

- Eleverne lærer meget af selv at

arbejde med tingene. Det er noget håndgribeligt i stedet for, at de lytter til et foredrag. Og det med de kæmpe maskiner, der laver masser af larm, var lige noget for drengene. Men også for pigerne var det en øjenåbner, at folk arbejdede med maskiner i ti eller tolv timer om dagen. Det har i hvert fald været noget, der har sat tanker i gang hos de unge om, hvor privilegeret de er i dag, siger hun.

Industrimuseet i Kobbermølle kan kontaktes via email museum@ka-belmail.de eller på telefon 0461 40 77 125.